

Vlaams
Parlement

stuk **2424** (2013-2014) – Nr. 3
ingediend op 4 april 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Dirk Peeters

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
de heren Bart Martens, Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Michèle Hostekint;
de heren Piet De Bruyn, Marius Meremans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

2424 (2013-2014) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Amendementen

INHOUD

I. Agentschap Natuur en Bos.....	4
1. Toelichting.....	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Krachtlijnen.....	4
1.3. Context	5
1.4. Het geïntegreerde beheerplan.....	5
1.5. Instandhoudingsbeleid.....	5
1.6. Uitvoering van de interne staatshervorming.....	6
1.7. Inwerkingtreding.....	6
1.8. Aandachtspunten.....	6
2. Bespreking.....	7
II. Natuurpunt	8
1. Toelichting.....	8
1.1. Situatieschets	8
1.2. Integratie van de decreten	8
1.3. Natura 2000.....	9
1.4. Privé-eigenaars.....	9
1.5. Diverse aspecten	10
2. Bespreking.....	10
III. Boerenbond.....	11
1. Toelichting.....	11
1.1. Agrarisch natuurbeheer	11
1.2. Focus van het natuurbeleid	11
1.3. Ruimtelijke ordening.....	12
1.4. Transparantie.....	12
1.5. IHD-beleid.....	13
2. Bespreking.....	13
IV. Landelijk Vlaanderen	14
1. Toelichting.....	14
1.1. Huidige regelgeving.....	15
1.2. Appreciatie van het ontwerp van decreet.....	16
1.3. Aanbevelingen voor de toekomst	16
2. Bespreking.....	18
Gebruikte afkortingen	20

Op dinsdag 18 maart 2014 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed een hoorzitting met vertegenwoordigers van het Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt, Boerenbond en Landelijk Vlaanderen over het ontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos.

I. AGENTSCHAP NATUUR EN BOS

1. Toelichting

De heer *Jos Rutten*, algemeen directeur van het Agentschap Natuur en Bos, deelt mee dat zijn agentschap al enige jaren in het kader van het ‘project wetsintegratie’ de integratie van het decreet betreffende het natuurbehoud en het Bosdecreet voorbereidt.

1.1. Aanleiding

Aanleiding waren ten eerste de maatschappelijke vraag, de ambtelijke nood en de politieke druk om het versnipperde regelgevende kader te integreren met het oog op een doelmatiger en transparanter overheidsoptreden.

Een tweede drijfveer kwam uit het Europese biodiversiteitsbeleid, dat aan de hand van twee natuurrichtlijnen de nodige verplichtingen oplegt aan het Vlaamse Gewest. In 2002 heeft het Vlaams Parlement een grote wijziging van het decreet betreffende het natuurbehoud goedgekeurd en zo de basis gelegd voor de omzetting van de twee Europese natuurrichtlijnen. Op het terrein bleek dit passieve beleid echter niet erg doeltreffend. Vandaar de noodzaak om meer planmatig en terreingericht te werken.

De derde drijfveer is het streven om de Vlaamse aankoopsubsidies voor reservaten conform te maken aan de Europese randvoorwaarden voor staatssteun.

Er is gekozen voor een gefaseerd integratieproces, waarbij het voorliggende ontwerp van decreet de eerste fase afrondt.

1.2. Krachtlijnen

De eerste krachtlijn van de integratie is de vereenvoudiging: van vijf types van natuurbeheerplannen naar één en van vier statuten voor natuurterreinen naar één. Privé-eigenaars zullen niet langer verplicht zijn om bosbeheerplannen op te stellen. Het voorliggende ontwerp van decreet vervangt de natuurrichtplannen, die niet de verhoopde resultaten hebben opgeleverd, door flexibele managementplannen. Deze zijn zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones van toepassing.

Ten tweede beoogt het ontwerp van decreet een stimulerend beleid, waarin de financiële ondersteuning analoog loopt met het ambitieniveau, en dat gelijke inspanningen of resultaten gelijk vergoedt, ongeacht het type natuurbeheerplan. Het managementplan Natura 2000 voorziet in een gefaseerde invulling van de doelen. Eerst krijgen de natuurbeheerders de kans om de doelen vrijwillig te realiseren. Bij het niet behalen van de doelen wordt het mogelijk verplichtingen op te leggen. Een nieuw instrument is de zoekzone, een gebiedsafbakening gericht op de meest kostenefficiënte realisatie van de doelstellingen op basis van verscheidene criteria.

De derde krachtlijn is de planmatige en programmatische aanpak van de IHD's. De heer Rutten wijst op het belang van een duidelijke en overlegde taakstelling voor 2020. Natuurbeheer en milieu-invloeden samen in ogenschouw nemen, is de meest doelmatige en kostenbesparende werkwijze gebleken. Het overleg met actoren en doelgroepen over deze planmatige en programmatische aanpak wordt decretaal vastgelegd.

1.3. Context

Het voorliggende ontwerp van decreet is een van de vijf producten die eerste fase van het integratieproject afronden. De vier andere zijn besluiten van de Vlaamse Regering:

- de Vlaamse Regering heeft het BVR instandhoudingsbeleid, dat de zoekzones en het managementplan Natura 2000 verdere invulling geeft, tweemaal principieel goedgekeurd;
- ze heeft het BVR betreffende de natuurbeheerplannen en erkenning van reservaten eenmaal principieel goedgekeurd, met het oog op advies van Minaraad en SALV;
- haar BVR betreffende de criteria van het duurzame natuurbeheer, een toetssteen voor toekomstige natuurbeheerplannen, is klaar voor besluitvorming;
- met betrekking tot het subsidiebesluit bespreken alle actoren op dit moment nog de principes en hoofdlijnen.

Bij de uitwerking van de gewestelijke IHD's en de specifieke IHD's per beschermingszone heeft het ANB een bij de Vlaamse overheid nooit eerder gezien participatiespoor gevolgd. Dat spoor heeft het agentschap voortgezet voor de integratie van de decreten betreffende bos en natuur. De werkgroepen over het geïntegreerde beheerplan zijn in 2009 van start gegaan. Proefprojecten hebben de praktische haalbaarheid van dit concept getest. Al in 2007 heeft het ANB een formele overleggroep over het instandhoudingsbeleid geïnstalleerd. Voor vijf heikele punten zijn er specifieke werkgroepen gekomen. In 2012 heeft het agentschap administratief overleg gepleegd met de provincies en de VVP over het onderdeel regionale landschappen en bosgroepen, en in 2013 deed het dit met de gedeputeerden voor Leefmilieu.

1.4. Het geïntegreerde beheerplan

Een geïntegreerd beheerplan is pas van toepassing als een natuurbeheerder vrijwillig voor actief natuurbeheer opteert. De passieve bescherming van de natuur- en boswetgeving is dus intact gebleven, beklemtoont de heer Rutten.

Het geïntegreerde beheerplan is te besturen via drie knoppen: respectievelijk de sociale, de ecologische en de economische functie.

Behalve in specifieke gevallen zoals het VEN, de SBZ's en bepaalde opdrachten voor administratieve overheden, kan een beheerder kiezen tussen vier ambitieniveaus. Het voornaamste verschil ertussen is de omvang van de ecologische functie. Het nieuwe type 1 is vergelijkbaar met het huidige beperkte bosbeheerplan en heeft tot doel de aanwezige natuurkwaliteit in stand te houden. Bij type 2, vergelijkbaar met het uitgebreide bosbeheerplan, engageert de beheerder zich om voor minstens 25 percent van de betreffende percelen een natuurstreefbeeld te realiseren. In type 3 en 4 wordt dat al 90 percent, met voor type 4 de bijkomende verbintenis om het terrein voor een heel lange termijn als reservaat te beheren.

Financiële en logistieke stimuli stijgen analoog met het ambitieniveau. Type 1 zal maar op beperkte financiële vergoedingen kunnen rekenen, maar blijft interessant voor de beheerder wegens de vrijstelling van bepaalde vergunningsplicht voor verscheidene jaren. Het beheerplan heeft steeds een geldigheidsduur van 24 jaar, tenzij dat expliciet anders bepaald is.

1.5. Instandhoudingsbeleid

Het natuurbeheerplan legt de doelen, de maatregelen en de planning vast op perceel-niveau. Om het milieu- en natuurbeheer coherent te maken, maakt het ook gebiedsgerichte of perceelgerichte actieplannen in verband met de milieudruk mogelijk. Die actieplannen

bevatten een mix van verschillende instrumenten met het oog op een duurzame oplossing van de milieuknelpunten.

Aan de andere kant van het spectrum staat het Vlaams Natura 2000-programma, dat de doelen voor 2020 maar ook de prioritaire inspanningen op gewestniveau bepaalt. De prioritaire inspanningen worden op basis van een doelmatigheidsanalyse aangeduid. Tussen de gewestelijke en natuurbeheerplannen op perceelniveau staan managementplannen per speciale beschermingszone. Zij geven planmatig de doelen en de nodige acties voor het beheer en voor de heroriëntatie van de milieudruk in functie van de instandhouding van de habitat en de soorten weer. Het al eerder vermelde instrument van de zoekzone wordt op dit niveau ingezet.

Daarnaast zijn er soortenbeschermingsplannen. Die voeden niet alleen de natuurbeheerplannen maar ook soms de managementplannen.

De verschillende plannen fungeren als tandwielen met grote onderlinge interactie.

1.6. *Uitvoering van de interne staatshervorming*

Het derde onderdeel van het voorliggende ontwerp van decreet betreft regionale landschappen en bosgroepen. Het vormt de decretale vertaling van de beslissing van de Vlaamse Regering over doorbraak 64 van het witboek Interne Staatshervorming. De provinciebesturen hebben daardoor een zekere bevoegdheid gekregen in de organisatie, aansturing en subsidiëring van de regionale landschappen en bosgroepen. De financiële verevening met een financiële overdracht van het gewest naar de provincies heeft in april 2013 plaatsgevonden. Op vraag van de betrokkenen zal de identiteit van de regionale landschappen en de bosgroepen behouden blijven, net als het vzw-statuuut. De provinciebesturen zullen de regionale landschappen en bosgroepen financieren, maar de gegadigden kunnen daarnaast als volwaardige partner substantiële inkomsten purely uit IHD-projecten van het Vlaamse Gewest.

1.7. *Inwerkingtreding*

De onderdelen betreffende het instandhoudingsbeleid en de regionale landschappen en bosgroepen treden in werking met de normale termijn van tien dagen na publicatie. Dat geldt echter niet voor het geïntegreerde beheerplan. Daar krijgt de Vlaamse Regering de machtiging om de inwerkingtreding artikel per artikel te bepalen. Het is de bedoeling dat ze gelijktijdig in werking treden met de uitvoeringsbesluiten over enerzijds de subsidiëring en anderzijds de natuurbeheerplannen en de erkenning van reservaten.

1.8. *Aandachtspunten*

Het ANB is niet blind voor de gevoeligheden van de maatschappij, actoren en doelgroepen en heeft die in vier categorieën ingedeeld.

Ten eerste is er de bezorgdheid dat het ontwerp van decreet te veel op de instandhoudingsdoelstellingen focust. De heer Rutten benadrukt dat de wettelijke bescherming van alle natuur blijft bestaan. Het natuurbeheerplan biedt niet alleen voor de Europese maar voor alle relevante natuur een kader. Soorten van regionaal belang profiteren mee van maatregelen voor de leefgebieden van de 'Europese' soorten, dit is het zogenaamde meeliften.

Een tweede bezorgdheid is de impact van de Europese beleidsomzetting op de burger. De grote winst van het voorliggende ontwerp van decreet schuilt in het duidelijke beoordelingskader dat het aanbrengt. De beoordeling van de impact van bepaalde activiteiten zal dus transparanter gebeuren. In navolging van Nederland legt het ontwerp van de-

creet zelfs de decretale basis voor de programmatische aanpak van milieudruk vanaf het moment dat die de instandhouding van een bepaalde natuurwaarde hindert. In uitvoering daarvan is de Programmatische Aanpak Stikstof bijna klaar.

Een andere kommer is of het geïntegreerde natuurbeheerplan volgens één procedure wel nog haalbaar is. De ambitieniveaus zijn echter zo opgebouwd dat de instap in type 1 heel gemakkelijk is en dat de beheerder dan altijd een hoger engagement kan aangaan. De administratie zal trouwens zorgen voor handleidingen en vorming.

Penibel was de zorg om de rechter-en-partijsituatie van het ANB. Maar vóór de oprichting van het agentschap was het mogelijk dat één enkele persoon instond voor handhaving, toezicht, vergunning, adviesverlening, beheerplanning en -uitvoering van een gebied. Het ANB-management heeft dit willen verhelpen door de spreiding over drie gescheiden afdelingen van respectievelijk de advies- en vergunningverlening, het beheer van de terreinen en de natuurinspectie. Het ontwerp van decreet maakt tegen elke ANB-beslissing een beroep bij de minister mogelijk. De minister kan een onafhankelijke adviesinstantie om raad vragen.

2. Bespreking

Gezien het advies van de Minaraad vindt de heer *Dirk Peeters* dat het ANB nogal licht over de rechter-en-partijsituatie heenstapt. In het slechtste geval kan het ANB immers een beheer opleggen aan een privé-eigenaar. Om doelstellingen te halen is dat een geschikte stok achter de deur, maar komt een zo dubieuze dubbelrol wel aan een agentschap toe?

Voorts wijst het commissielid erop dat de bosgroepen nog altijd op hun beheersubsidies 2013 wachten en geen genoegen nemen met de afgesproken 70/30-sleutel. De spreker informeert naar de stand van zaken.

Het ontwerp van decreet breidt de aankoopsubsidies uit. Privépersonen kunnen ze zelfs krijgen om terreinen te kopen die de overheid bezit en beheert. De overheid geeft dus drie keer geld uit: voor de aankoop, het beheer en de verkoop. De heer Peeters polst naar de meerwaarde van die absurde strategie. En welke controle is mogelijk op het beheer na de verkoop?

De heer *Jos Rutten* wijst erop dat op het moment dat SALV en Minaraad hun adviezen hebben afgeleverd, de rechter-en-partijfunctie van het ANB nog niet helemaal was opgelost. Hun opmerkingen waren terecht maar de problemen zijn intussen aangepakt met onder andere de beroepsmogelijkheid.

De 70/30-sleutel is een afspraak tussen de Vlaamse Regering en de vijf gedeputeerden van Leefmilieu: een politieke beslissing waaraan het ANB zich dient te houden.

Aankoopsubsidies voor privépersonen bestaan nu al, aangezien erkende terreinbeherende verenigingen privaatrechtelijke vzw's zijn en ook andere privé-entiteiten onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen. De bepalingen in het ontwerp van decreet expliciteren de bestaande situatie en beogen conformiteit met de Europese staatssteunregels. De Nederlandse aankoopsubsidies voor specifieke verenigingen bleken bijvoorbeeld niet conform. Vandaar de bepaling dat elke beheerder van type 4, die zich dus engageert om gedurende zeer lange tijd een gebied als reservaat te beheren, aankoopsubsidies kan krijgen.

II. NATUURPUNT

1. Toelichting

1.1. *Situatieschets*

Ondanks zijn verdiensten heeft het Natuurdecreet van 21 oktober 1997 de achteruitgang van de natuur en de biodiversiteit niet kunnen tegenhouden, aldus de heer *Chris Steenwegen*, directeur van Natuurpunt. De positieve resultaten zijn vooral het werk van de terrein-beherende verenigingen, dankzij hun decretale mogelijkheden om terreinen te verwerven en te beheren. Het toegenomen areaal aan erkend natuurreservaat is op hun conto te schrijven. Zoals de heer Rutten al opmerkte, hadden ook in het bestaande decreet privé-personen recht op subsidies voor verkoop en beheer. Maar daarvan hebben ze geen gebruik van gemaakt.

Aan de hand van een tabel toont de spreker aan dat verenigingen natuurgebied goedkoper hebben kunnen verwerven dan de overheid, al voegt hij de nuance toe dat ook bepaalde verplichtingen de hogere prijzen van ANB-aankopen verklaren. Het huidige decreet stimuleert kostenefficiëntie, maar ook de goede contacten met de lokale besturen maken goedkope aankopen mogelijk. Voorts slaagden verenigingen erin om tussen 35 en 40 miljoen euro aan Europese middelen voor natuur in te brengen.

De Vlaamse natuur kent een versnipperde eigenaarsstructuur, waardoor Natuurpunt enkel kan aankopen wat op de markt komt en slechts stukje bij beetje aaneengesloten natuurgebieden kan bij elkaar kopen. In versnipperde gebieden is de druk van de omgeving echter te groot om alle natuurdoelen te realiseren, daarvoor zijn juist grotere eenheden nodig. In grotere gebieden is het beheer daarenboven kostenefficiënter. Het werk is lang niet af: Natuurpunt wil nog grotere gebieden, wat goed is voor de natuur en belastinggeld helpt besparen.

1.2. *Integratie van de decreten*

Het ontwerp van decreet bevat drie onderdelen: de integratie van natuur en bos, de implementatie van Natura 2000 en meer mogelijkheden voor privé-eigenaars. Voor de overheid en sommige anderen zal de integratie wellicht een administratieve vereenvoudiging inhouden, maar voor de terreinbeherende verenigingen is dat allerminst het geval, noch op het vlak van procedures, noch op het vlak van dossierbeheer. Onbegrijpelijk, te meer daar niets uit de huidige praktijk op die noodzaak wijst.

De verkenningsfase is een bijkomende stap in een beheerplan en heeft allicht waarde voor wie eenmalig of sporadisch een initiatief tot natuurbeheer aanvat, maar niet voor wie geregeld plannen maakt, visie ontwikkelt en implementeert. In dat laatste geval heeft een verkenningsfase maar nut als het eventuele akkoord dat daaruit voortvloeit, de beheerder zekerheid biedt over subsidies voor inventarisatie en beheer. Maar zo staat het niet in het ontwerp van decreet. Daarom pleit Natuurpunt voor een operationele verkenningsfase met een optioneel karakter. Daaraan kan de decreetgever dan de certificering koppelen die de Mineraad en de SALV unaniem adviseren. Ervaren en bekwame beheerders – niet enkel natuurverenigingen – kunnen in dat geval onder bepaalde voorwaarden een certificaat verwerven dat hun administratieve verplichtingen sterk beperkt. Ook de overheid houdt daardoor minder administratieve lasten over, terwijl het beheer aan kwaliteit kan winnen.

1.3. *Natura 2000*

Dat heel wat aspecten van natuur en biodiversiteit buiten Natura 2000 vallen, heeft Natuurpunt van bij het begin benadrukt. De heer Steenwegen haalt de ruime doelstellingen van Pact 2020 aan, onder meer groen in de steden, stadsrandbossen en speelnatuur, de blauwgroene netwerken van het Beleidsplan Open Ruimte. Van de ecosysteemdiensten wordt het belang almaar duidelijker, ook voor de economie. Maar dit alles wordt niet gevat door de Europese netwerken.

De instandhoudingsdoelstellingen moeten voor Natuurpunt ingebed worden in een ruimere biodiversiteitsstrategie. Ook de Minaraad vraagt hierom. De raad wijst erop dat het Natuurbeleidsplan, onderdeel van het Milieubeleidsplan, daarvoor kan worden aangevend. Uit een enquête van Natuurpunt met meer dan 15.000 respondenten, blijkt dat ruim 85 percent natuur in de buurt heel belangrijk vindt. Natura 2000 laat echter erg grote delen van Vlaanderen blank.

Vlaanderen had al drie jaar geleden instandhoudingsdoelstellingen aan Europa moeten overmaken, maar vandaag zijn er enkel gewestelijke en geen specifieke doelstellingen. Die gewestelijke doelen zijn voor Natuurpunt het ‘minimum minimorum’ en zijn dringend aan een nieuwe evaluatie toe.

De instandhoudingsdoelstellingen bereiken moet zoveel mogelijk binnen de al met overheidsgeld verworven gebieden gebeuren. ‘De sterkste schouders dragen de zwaarste last’ is een belangrijk uitgangspunt van het ontwerp van decreet. Maar hoe dan te verklaren dat het ANB met dezelfde belastinggelden terreinen aankoopt als verenigingen of privépersonen maar daarbij niet verplicht is tot type 3-beheer? Het agentschap mag zich beperken tot type 2, waar slechts 25 percent van de oppervlakte gebonden is aan natuurstreefbeelden.

Naast het ANB bezitten heel wat andere Vlaamse en lokale overheden gronden. Als die in specifieke beschermingszones liggen, moeten de eigenaars instandhoudingsmaatregelen treffen, maar het ontwerp van decreet zwakt die verplichting danig af: enkel als dit past in hun opgelegde taken en dan nog alleen als het beheer ten behoeve van natuurbehoud gebeurt. Natuurpunt dringt aan om beide artikelen te schrappen opdat alle besturen mee verantwoordelijk worden om de Europese doelstellingen te helpen bereiken.

Wat de financiering betreft, verricht Natuurpunt nu al heel wat beheerwerk voor allerhande openbare besturen. Als een overheid een terrein in beheer wil geven van een vereniging of het ANB, is niet alleen de financiering onduidelijk, maar ook of voor dat natuurbeheer de bepalingen van het ontwerp van decreet gelden. Er komen grote verschillen in de financieringsvoorwaarden en procedures, die Natuurpunt zouden verplichten om met elke overheid een aparte overeenkomst aan te gaan. Natuurpunt vraagt meer duidelijkheid en bij voorkeur één systeem. Allicht hebben andere beheerders dezelfde vraag.

1.4. *Privé-eigenaars*

Natuurpunt staat achter de toegenomen mogelijkheid voor privé-eigenaars. Het beheert circa 20.000 hectare, waarvan ongeveer 14.000 erkend is. De Europese doelstellingen voor natuur liggen heel wat hoger. Het is dus wel degelijk nodig dat anderen er hun schouders onder zetten, maar dan wel binnen een langetermijnvisie en -inzet. De spreker waarschuwt voor vernietiging van overheidskapitaal als verplichtingen te snel worden opgeheven.

Om die reden suggereert Natuurpunt een decretaal opgelegde looptijd van minstens 24 jaar voor het beheerplan in de eigendomsakte, waarbij de eigenaar het beheerplan enkel bij overmacht kan verlaten. Vanuit kwaliteitsoogpunt heeft de organisatie altijd gehamerd

op resultaatverbintenissen en een goede monitoring. Om overheidsmiddelen te krijgen zou het niet mogen volstaan om louter maatregelen te nemen, maar moeten er ook controleerbare resultaten zijn. Natuurbeheer is complex en vergt een expertise. Natuurpunt wil die kennis graag ter beschikking stellen, maar staat op resultaatverbintenissen.

Natuurpunt stopt veel tijd en energie in de openstelling van zijn gebieden. Momenteel stelt het ontwerp van decreet privé-eigenaars van type 4-gebieden – met 100 procent natuurdoelen en een reservaatfunctie – vrij van openstelling. Ze kunnen dus subsidies krijgen voor gronden en ze toch afsluiten voor het publiek, op één of twee jaarlijkse evenementen na. Deze praktijken heeft Natuurpunt al twintig jaar geleden stopgezet gezien de heel negatieve respons van de maatschappij. De verenigingen hebben dat recht ook niet meer, maar privé-eigenaars zouden het nu wel opnieuw krijgen. Niemand aanvaardt nog overheidsinvesteringen in niet-toegankelijke natuur. De heer Steenwegen waarschuwt voor de reactie op een dergelijke regeling.

Als de klagers tegen staatssteun gelijk krijgen, zou Natuurpunt de subsidies van de laatste twintig jaar moeten teruggeven. Het ontwerp van decreet is verondersteld de problemen op te lossen, maar zien de klagers dat ook zelf wel zo? Als zij niet bereid zijn hun klacht in te trekken, is het antwoord duidelijk neen. Misschien kan Landelijk Vlaanderen in deze hoorzitting die vraag al beantwoorden.

1.5. Diverse aspecten

Hoewel het ontwerp van decreet niet over het budget handelt, zal het zonder gevolg blijven als het niet in de nodige financiering voorziet. De administratie heeft berekend dat jaarlijks 23,6 miljoen euro nodig is. Voor de volgende zittingsperiode is dat een aandachtspunt voor het Vlaams Parlement.

Wat de regionale landschappen betreft, pleit Natuurpunt samen met de Minaraad voor een Vlaams kader.

Jaarlijks verdwijnt 1 procent van de poldergraslanden. Het zijn niet alleen belangrijke overwinterings- en broedgebieden voor vogels, ze zijn ook relevant voor de instandhoudingsdoelstellingen. Hoe meer oostkustpolders vernietigd worden, hoe meer er tegen een heel hoge kost hersteld moeten worden. De heer Steenwegen vraagt dan ook naar aanleiding van dit ontwerp van decreet werk te maken van de al lang geplande betere bescherming van de poldergraslanden.

Vele vrijwilligers werken dagelijks enthousiast aan de realisatie van het Vlaamse natuurbeleid. Ze hopen dat het parlement hun mogelijkheden niet fnuikt, maar integendeel meer kansen biedt.

2. Bespreking

De heer *Dirk Peeters* vraagt hoe de overheid in gebieden die ze van de hand doet met subsidies voor de koper, kan controleren of het natuurbeheer op langere termijn resultaten aflevert.

Net daarom pleit Natuurpunt voor een resultaatverbintenis, aldus de heer *Chris Steenwegen*. Het ontwerp van decreet legt er een op, maar dat wordt snel een middelenverbintenis waarbij de eigenaar enkel moet bijhouden welke maatregelen hij neemt. Daarbij komt nog dat de resultaten ook gemonitord moeten worden. Voor Natuurpunt kan het resultaat van habitatbeheer enkel gecontroleerd worden door de evolutie van de vegetatietypes in de gaten te houden aan de hand van een vegetatiekartering. Het gaat niet op om privé-beheerders enkel gegevens te vragen waaruit de gemaakte vooruitgang niet af te leiden valt.

De heer *Wim Van Gils*, diensthoofd Algemene coördinatie, externe contacten en overleg, natuurbeleid en integraal waterbeleid van Natuurpunt, erkent het gevaar van een vestzak-broekzakoperatie. Het levert geen meerwaarde op om gronden die overheden nu al beheren, te verkopen aan een andere instantie. Net daarom vraagt Natuurpunt om de verantwoordelijkheden van overheden voor hun gronden duidelijker af te bakenen. De huidige regeling is wazig, maar wordt alleen maar erger door de bijkomende bepalingen van artikel 36ter. Vele dergelijke overheden hebben niet als hoofdopdracht natuur te beheren en ambiëren dat ook niet. Daarom werken ze goed samen met de beheerders, maar die praktijk kan in het gedrang komen. Als deze overheden moeten bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen, zullen ze financiering willen. Hoe die eruit zal zien, wordt nergens duidelijk. De Minaraad was het roerend eens dat die financiering duidelijker moet.

III. BOERENBOND

1. Toelichting

Mevrouw *Saartje Degelin*, adviseur Ruimtelijke ordening en natuur van Boerenbond, verklaart dat Boerenbond vanaf het begin de algemene doelstellingen van het ontwerp van decreet gesteund heeft. De goedkeuring van het ontwerp is gekoppeld aan de beslissing over de gebiedsgerichte instandhoudingsdoelstellingen, waarop Natuurpunt aanstuurt. Het is voor Boerenbond belangrijk dat de principes en afspraken uit het lange en intensieve overlegproces een correcte vertaling hebben gevonden in het ontwerp van decreet.

1.1. Agrarisch natuurbeheer

Het huidige concept van natuurbeheerplan is nog te veel op maat van terreinen in eigendom of beheerd door het ANB en de terreinbeherende verenigingen. Het geïntegreerde beheer staat in functie van het natuurbehoud, maar moet ook rekening houden met de ecologische, economische en sociale functies.

Voor het agrarische natuurbeheer biedt het ontwerp van decreet weinig nieuwe kansen. Dat wijt de spreker vooral aan de financieringswijze van de beheerplannen, die ervan uitgaat dat de overheid al eigenaar van de gronden is of de aankoop ervan heeft gefinancierd en bijgevolg ook geen inkomensverlies meer hoeft te vergoeden. Het grote verschil is dat gronden in actief landbouwgebruik niet gekocht zijn met subsidies van de overheid. Als men landbouwers wil stimuleren aan natuurbeheer te doen, moeten ze ook vergoed worden voor het daaruit voortvloeiende inkomensverlies.

In het huidige systeem van beheersovereenkomsten worden de boeren niet alleen voor de beheerkost maar ook voor hun inkomensverlies vergoed. Op lange termijn geven deze beheersovereenkomsten echter geen garanties, ook niet betreffende de financiering. Daardoor raken ze moeilijk afgestemd op het concept van een 24 jaar durend beheerplan, wat mevrouw Degelin een gemiste kans noemt. De druk voor een snelle goedkeuring is voor haar de reden waarom dit aspect niet voldoende uitgeklaard is. Ze acht een betere afstemming in de toekomst nog haalbaar.

1.2. Focus van het natuurbeleid

Het overlegproces is gebaseerd op het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten torsen, wat betekent dat de natuurdoelen in de eerste plaats gerealiseerd worden op de terreinen van de overheid of de terreinen die verworven zijn met aankoopsubsidies. Voor Boerenbond is elke bijkomende ruimteclaim met IHD-oogmerk in agrarisch gebied onaanvaardbaar zonder duidelijkheid over de inspanningen op terreinen die de overheid zelf bezit of waarvoor ze aankoopsubsidies heeft toegekend. Boerenbond eist duidelijkheid over het aandeel dat haalbaar is op die terreinen voor ze de discussie over het openstaande saldo wil aangaan.

Een van de moeilijkste punten in het vooroverleg was precies de verankering in het ontwerp van decreet van het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten torsen. Van Boerenbond verwachten de overlegpartners nogal wat vertrouwen, maar een wettelijke verankering was voor de organisatie essentieel. In de gewestelijke doelen en de verdeling daarvan over de gebieden is namelijk opgenomen dat het grootste deel – 30.000 tot 40.000 hectare – via de omvorming van bestaande natuur tot stand moet komen. Het voorliggende ontwerp van decreet verankert het sterksteschoudersprincipe in een wijziging van artikel 36ter van het Natuurdecreet door zowel de administratieve overheid als de terreinbeherende verenigingen de nodige instandhoudingsmaatregelen op te leggen. De gefaseerde toepassing van die regels staat ook in het concept van managementplan.

Europese natuurdoelen stellen een sterk verstedelijkt gebied als Vlaanderen voor een enorme opdracht. Dat vergt niet alleen een inspanning van alle actoren maar ook heel wat financiële middelen. Natuurpunt vreest dat er onvoldoende middelen zullen zijn om het beheer van die gebieden te financieren. Daarnaast moeten nog milieuknelpunten opgelost raken en is een degelijk flankerend beleid nodig om getroffen sociaaleconomische actoren te vergoeden.

Het natuurbeleid heeft weliswaar mooie resultaten opgeleverd, erkent mevrouw Degelin, maar middelen en instrumenten zijn tot nog toe onvoldoende gefocust op de Europese verplichtingen, en zijn versnipperd ingezet. Zolang Vlaanderen de Europese natuurdoelstellingen niet heeft gerealiseerd, moet het de gronden die het zelf bezit of die met overheidsgeld zijn verworven, maximaal voor die doelstellingen aanwenden. Dat is essentieel voor Boerenbond.

1.3. Ruimtelijke ordening

Over de ruimtelijke ordening zijn vandaag weinig opmerkingen gemaakt omdat het ontwerp van decreet op dat vlak serieus is bijgesteld. Aanvankelijk was het de bedoeling de opmaak van beheerplannen, de erkenning van natuurreservaten en de toekenning van aankoopsubsidies volledig los te koppelen van de planologische of ruimtelijke bestemming. Ook het advies van de landbouwadministratie, bijvoorbeeld bij de erkenning van de natuurreservaten in agrarisch gebied, werd geschrapt. Dat voedde de vrees dat middelen en instrumenten nog meer provisoir en versnipperd zouden worden en nog minder resultaatgericht.

Het voorliggende ontwerp van decreet en het Natura 2000-besluit hernemen ter zake, onder meer op aandringen van Boerenbond, toch terug bepalingen uit het huidige decreet betreffende het natuurbehoud. Er wordt opnieuw getoetst of de agrarische structuur niet wordt aangetast door de oprichting van een reservaat in agrarisch gebied. Beheerplannen met een impact op de agrarische activiteit worden opnieuw onderworpen aan een advies van de landbouwadministratie.

1.4. Transparantie

Meer transparantie en een duidelijker communicatie zullen de slaagkansen van de onderworpen regeling aanzienlijk verhogen. Dat betekent niet alleen inspraak over de doelen, maar ook over de opvolging en resultaten in de natuurbeheerplannen in SBZ-gebieden. In tegenstelling tot de natuurrichtplannen zullen de managementplannen niet dadelijk alle doelen tot op perceelniveau toewijzen. Alle actoren zullen overleggen in een overlegplatform per SBZ-gebied om de doelen gefaseerd te bereiken. Voor Boerenbond is bij toewijzing op perceelniveau belangrijk dat naast de ecologische vereisten ook het principe van het zuinige ruimtegebruik en de mogelijke economische impact een rol spelen. Het gaat daarbij niet alleen om het ruimtebeslag maar ook om de impact op het vergunningenbeleid van bedrijven in die omgeving. In die zin juicht Boerenbond toe dat het overleg

over de beheerplannen die de doelen per perceel toewijzen, niet meer louter loopt tussen de beheerder en het ANB, maar een onderdeel vormt van het overleg over het managementplan.

Naast dat overleg over het managementplan hecht Boerenbond veel belang aan de openbare consultatie over de natuurbeheerplannen van type 2, 3 en 4. De organisatie staat achter de vraag van Natuurpunt naar administratieve vereenvoudiging, maar een openbare consultatie van dertig dagen zal in een overleg van enkele honderden dagen geen kritieke toename teweegbrengen. Daarnaast zal de opname in een register de ontsluiting van de goedgekeurde beheerplannen bevorderen.

1.5. *IHD-beleid*

De regering streeft naar een planmatig kader voor de uitvoering van het instandhoudingsbeleid:

- op gewestelijk niveau een Vlaams Natura 2000-programma met gewestgerichte doelen, acties en een overleginstantie;
- op SBZ-niveau een managementplan met een lokale overleginstantie;
- op het niveau van de beheerder de beheerplannen.

Van de managementplannen verwacht Boerenbond dat ze ook een inventaris van de bestaande sociaaleconomische activiteiten in en rond de SBZ bevatten, aangezien de doelen niet alleen een ruimtelijke impact hebben maar ook doelstellingen zullen bevatten met betrekking tot kwaliteit. Dergelijk beleid moet oog hebben voor activiteiten in en rond de SBZ. De inventaris zal een beter inzicht opleveren in de types activiteiten en hun effecten, de problemen van achtergronddeposities en cumulatieve effecten gerelateerd aan de huidige milieudruk op de habitats in de SBZ. Als voorbeeld vermeldt mevrouw Degelin het intensieve overleg over de programmatische aanpak van de verzuring. De eerste analyses door INBO, VITO, ANB en VMM wijzen op grote verschillen in de omvang maar ook de oorzaken van het probleem, afhankelijk van het SBZ-gebied. Die kennis is essentieel om de milieudruk in een gebied aan te pakken.

De opsplitsing in vier types beheerplannen is Boerenbond altijd ietwat onnatuurlijk overgekomen omdat ze vooral gebaseerd is op het grondaandeel dat een beheerder wil onderwerpen aan een natuurbeheerplan. Boerenbond acht het zinvoller de types te variëren volgens de moeilijkheidsgraad van het beheer. Type 3- en 4-beheerplannen zouden dan nog meer moeten gefocust zijn op hoogwaardige natuur die weinig of geen combinatie mogelijk maakt met economische uitbating en waarvoor een voldoende aaneengesloten oppervlakte en een langetermijnbeheergarantie nodig zijn. Net als Natuurpunt vindt Boerenbond dat het reservatenmodel daaraan een belangrijke bijdrage kan leveren. Type 2-plannen zouden dan natuurstreefbeelden bevatten die bij voorrang gerealiseerd worden door een privé- of agrarische natuurbeheerder, waarvoor het aankopen van gronden niet noodzakelijk is omdat er een combinatie met een economische activiteit mogelijk is.

2. **Bespreking**

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* heeft de indruk dat Boerenbond niet erg tevreden is met het voorliggende ontwerp van decreet, vooral omdat de IHD's te Europees getint zijn. Pleit Boerenbond net als Natuurpunt voor een Vlaamse versie van die doelstellingen?

Mevrouw *Saartje Degelin* bevestigt dat Boerenbond nooit vragende partij is geweest voor Europese natuurdoelen, maar een Vlaams decreet kan niet tornen aan Europese regels. Met haar uiteenzetting wou ze enkele knelpunten duiden, maar op zich steunt Boerenbond het ontwerp van decreet.

Voor de heer *Lode Ceyssens* gaat Vlaanderen in zijn IHD-beleid beter niet verder dan Europese richtlijnen vereisen.

De heer *Bart Martens* polst of Boerenbond met zijn opmerkingen over sterke schouders voor een verduidelijking van artikel 36ter pleit.

Hoe beoordeelt Boerenbond de suggestie van Natuurpunt om het ambitieniveau van ANB-terreinen op te krikken naar type 3?

Mevrouw *Saartje Degelin* acht het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, afdoende verankerd in het ontwerp van decreet.

Voor Boerenbond mocht het ambitieniveau voor alle sterke schouders, dus ook de terreinbeherende verenigingen, gerust verplicht tot type 3 worden opgetrokken, veeleer dan louter optioneel.

IV. LANDELIJK VLAANDEREN

1. Toelichting

De heer *Philippe Casier*, voorzitter van Landelijk Vlaanderen, situeert zijn organisatie als de vertegenwoordiger van privélandbeheerders. Ze ijvert voor privéondernemerschap op het platteland en een actieve samenwerking met de overheid vanuit een multidisciplinaire visie.

De honderdduizenden beheerders van kleine en grote terreinen zijn organisatorisch niet gestructureerd zoals andere openruimteactoren, worden enkel marginaal gesubsidieerd voor bos en waren voorheen niet betrokken bij het beleidsoverleg. Nochtans bezitten ze samen meer dan 600.000 hectare of 60 percent van de open ruimte, waarvan 100.000 hectare privébos, 50.000 hectare privénatuurgebied en 450.000 hectare landbouwgronden onder verschillende vormen van gebruik, waarvan 70.000 hectare graslanden voor paarden. Voor die gronden betalen de eigenaars grondbelastingen.

Persoonlijke inbreng en soms duurzaam beheer door privé-eigenaars heeft het platteland gevormd en gevrijwaard. Hun landgoederen en tienduizenden kilometers toegankelijke privéwegen dragen bij aan recreatie, landschapsgenot, biodiversiteit en erfgoedwaarden. Hiervoor krijgen ze echter weinig erkenning. Het beleid van natuur en platteland is immers bipolair en houdt enkel marginaal rekening met landbezit en -beheer. Nochtans dienen ook de privé-eigenaars het algemeen belang en gebruiken ze hun eigendomsrechten niet louter voor geldgewin, speculatie of exclusief genot zoals vaak gedacht wordt.

Door privébeheerders in te schakelen steunt de maatschappij hun inspanningen en vergoedt ze de erfdienstbaarheid tot algemeen nut. De hefboom is dan hun kosteloze motivatie voor een duurzaam beheer op private gronden waarvan de verwervingskosten vermeden worden. Een privépijler naast het beheer van gronden verworven met overheids-geld houdt het beleid betaalbaar.

In de laatste regeerperiode kwam er een kentering onder druk van de Europese richtlijnen, wat kansen bood om de waarde van privébeheer aan te tonen. De verwachting is dat ook andere beleidsdomeinen deze beheersvorm als volwaardige speler zullen erkennen om:

- vorm te geven aan het Vlaamse beleid in de open ruimte;
- de efficiëntie en de effectiviteit ervan te verhogen;
- het debat te verrijken met complementaire visies en standpunten.

Landelijk Vlaanderen werkt nauw samen met de bosgroepen en -koepel en andere actoren van de open ruimte in privébezit.

1.1. Huidige regelgeving

Het Bosdecreet van 13 juni 1990 is geïnspireerd op honderd jaar multifunctioneel bosbeleid met een daarop gerichte administratie en een sterke privécomponent. Het voerde interessante figuren in zoals beheerplan, subsidies en bosgroepen. De bossector zelf kreeg echter weinig politieke aandacht, zodat de visievorming nooit is geactiveerd en het budget miniem, de sector marginaal en de onderliggende economische functie ondergeschikt zijn gebleven.

Het Natuurdecreet van 21 oktober 1997 was niet evenwichtig en zag natuurbehoud als taak van de overheid en natuurverenigingen. Het voerde overlappende planfiguren in zoals gesubsidieerde reservaten, het VEN met voorkooprechten en de premissen van Natura 2000. De regionale landschappen werden opgericht in overleg met diverse actoren die de regelgeving heeft aangeduid, maar eigenaardig genoeg waren de privélandbeheerders of bosgroepen daar niet bij.

Behalve de overheid kregen enkel de natuurverenigingen en de landbouwsector de kans om iets in te brengen. Het feitelijke natuurbeheer kwam in handen van de overheid en van de verenigingen op basis van een reservaatbeheerplan en natuurrichtplannen, maar opnieuw zonder plaats voor de privé-eigenaars. Landbouw had dan weer de beheersovereenkomsten. De afwezigheid van privébeheer rechtvaardigde een actieve aankooppolitiek met uitgestrekte voorkooprechten in VEN-gebieden en rond reservaten. Kwantitatieve doelen waren gereserveerd voor specialisten.

Privébeheerders voelden zich ongelijk behandeld en raakten gefrustreerd door het aankoopbeleid en de reservatenregeling waardoor, na erkenning, zonder overleg beperkingen of rechtsgevolgen werden opgelegd. Voorbeelden zijn de niet-decretaal voorziene bepalingen van visiegebied op andermans goed, en de zelf afgebakende uitbreidingszones met erf dienstbaarheden bij derden, verlies aan jachtterrein enzovoort. Naast enkele acties zorgde dat vooral voor demotivatie en desinteresse bij privébeheerders en -gebruikers.

Toen het nodig werd het Natura 2000-beleid te activeren, rees het besef dat de medewerking van alle actoren onontbeerlijk was. Dat bracht een nieuwe dynamiek op gang met een Vlaamse overleggroep en een intentieverklaring van de minister, de administraties en de actoren. De privépartners werden aangesproken maar de heer Casier acht een lange inhaalbeweging en herstel van hun motivatie nodig om hun actieve medewerking te verzekeren.

Het overleg loopt al enkele jaren en hoewel het een moeilijke klus blijft, zijn er mooie resultaten geboekt. Grondige aanpassingen waren duidelijk nodig:

- combineren van bos en natuur met aanpassingen aan de onderliggende visie;
- inschakelen van alle actoren – inclusief de private – op basis van gelijke rechten;
- herijken van de regelgeving en van de instrumenten.

De landeigenaars, gretig om te bewijzen dat ze volwaardige spelers zijn, hebben actief meegewerkt in de overleggroep. Als lid van de Minaraad droegen zij hun steentje bij aan het unanieme advies dat er kwam na een diepgaande studie. Als bijeffect groeide er begrip onder de onderhandelende partijen. Het ontwerp van decreet is het resultaat van die consensus. Omdat die voor Landelijk Vlaanderen evenwichtig is, zal de heer Casier niet zozeer het voorliggende ontwerp van decreet van commentaar voorzien maar focussen op wat parlement en regering als opvolgtraject kunnen ondernemen.

1.2. *Appreciatie van het ontwerp van decreet*

Het eerste deel van het ontwerp van decreet voorziet in de combinatie van regels en beheerinstrumenten voor zowel natuur als bos. Die zullen ook gelden voor privépersonen. De spreker benadrukt hoe essentieel het voor die laatste categorie is dat ze eindelijk een volwaardige partner wordt in het natuurbeleid. Het tweede deel over instandhoudingsdoelstellingen is het resultaat van het diepgaande overleg van de actoren, maar vooral van het werk van de administraties. De heer Casier looft hun inzet en kennis van zaken, maar ook hun geduld en luisterbereidheid.

Landelijk Vlaanderen vraagt het parlement om niet meer te sleutelen aan de eerste twee delen, die uiting geven aan een mooi compromis. Nu komt het erop aan om in die geest van vertrouwen kordaat de implementatie aan te vatten. De politieke actoren moeten wel zorgen voor voldoende middelen. Het is een kwestie van prioriteit en van doelmatigheid.

Het derde onderdeel behelst de overheveling van de bosgroepen en de regionale landschappen naar de provincies. Voor de provincies wordt dat een moeilijke oefening, aangezien ze net nu hun IHD-opdracht sterk zien toenemen. Ter zake ziet Landelijk Vlaanderen nog enkele aandachtspunten.

Hoe zal men verzekeren dat het provinciale beleid past in het Vlaamse beleid en de ambitieuze Vlaamse doelstellingen? Hoe zal men duidelijke signalen geven voor de inzet van die samenwerkingsverbanden met focus op de prioriteiten zonder overlappende doelstellingen vanuit andere beleidsniveaus? Hoe zal men de beperkte middelen en de krappe timing hierop richten? Hoe zal men verzekeren dat beheerders de bosgroep verder als hun eigen actie-instrument beschouwen en niet als het zoveelste overheidsorgaan? Hoe zullen ze statutair ingebed worden in de regionale landschappen?

Die kwesties zijn nog niet opgelost. Landelijk Vlaanderen vreest dat het provinciale niveau de evenwichtige visie niet in alle gevallen zal delen. Hoe coherent zal de zienswijze van de verschillende beleidsniveaus kunnen worden opdat de resultaten niet verloren gaan?

Landelijk Vlaanderen suggereert twee technische aanpassingen aan het ontwerp van decreet. Artikel 71 is niet conform met de gelijkberechtiging die aan het ontwerp van decreet ten grondslag ligt, want het geeft een exclusiviteit voor het beheer door derden van openbare bossen. Ook de Minaraad werpt dat bezwaar op.

Artikel 100 beschrijft de duur van de voorkeepsrechten in uitbreidingszones na evaluatie van de bestaande reservaten buiten SBZ niet duidelijk. Volgens de memorie van toelichting bij artikel 99 zou het om vier jaar gaan.

1.3. *Aanbevelingen voor de toekomst*

Op het vlak van regelgeving en instrumenten betekent de ontworpen regeling, hoewel niet volledig en coherent, een grote vooruitgang. Ze verdient een geslaagde uitvoering.

Een goede implementatie door privébeheerders vergt begeleiding en coherentie. Er is nood aan een algemeen aanspreekpunt. De bestaande organisaties zijn gezien hun vrijwillige karakter niet duurzaam genoeg voor de rol van begeleider. Een goede begeleiding, best door mensen uit eigen rangen, moet ervoor zorgen dat zij gesensibiliseerd en gevormd worden om hun terreinen in te schakelen. De algemene bewustmaking voor het grote publiek volstaat niet. Om die reden stellen de koepel van de bosgroepen en Landelijk

Vlaanderen een ‘Aanspreekpunt privaat beheer – natuur en bos’ voor. Dat moet voldoende middelen hebben om:

- het overheidsbeleid betreffende privébeheer efficiënt te helpen implementeren;
- de kleine en grotere bos- en natuurbeheerders in het geïntegreerde beheer in te schakelen en zo een positieve dynamiek bij een grote groep terreinbeheerders te motiveren;
- de inspraak van de privébeheerders te verzekeren bij natuurbehoud en bij de talloze terreinprojecten.

Met het oog op coherentie adviseert de heer Casier om het open overlegmodel bij de instandhoudingsdoelstellingen ook te hanteren voor het bepalen van de uitvoeringsinstrumenten zoals de natuurinrichting. Anders zal de inspraak inconsequent zijn of gereduceerd blijven tot de vroegere bipolariteit. Daarnaast komt er best een gelijkvormig overlegmodel in andere beleidsdomeinen zoals Platteland, Ruimtelijke Ordening en Erfgoed. Landschappen en terreinbeheer kunnen bijvoorbeeld intrinsiek verbonden zijn.

Verskillende Vlaamse beleidsdomeinen of andere actoren brengen in gebieden die ze zelf hebben afgebakend, een gemengd initiatief op gang dat zowel terreininrichting als -beheer behelst – bijvoorbeeld recreatie – zonder duidelijke rechtsbasis. Gezien de overlappingen en de verschillen tussen de procedures zien terreinbeheerders de juiste draagwijdte of context niet en aarzelen ze om hun medewerking te verlenen. Landelijk Vlaanderen heeft weet van achttien verschillende types van dergelijk terreinbeheer, met telkens andere lokale projecten. Het wenst een afstemming van deze initiatieven met duidelijke bakens, doelmatigheidsanalyse en monitoring.

Ook de coherentie in de ruimtelijke afbakening kan beter. Landelijk Vlaanderen betreurt dat de zakelijkrechthouders niet betrokken zijn bij de conceptvorming van de afbakening van de open ruimte. De doelstellingen van het RSV houden geen rekening met Natura 2000, noch met het reservatennetwerk. Natuur-, bos-, VEN- en verwevingsgebieden worden afgebakend en los daarvan erkent men reservaten, terwijl de planologie van de IHD's andere vormen aanneemt maar wel prioritair blijft. Dit zorgt voor spanning, onduidelijkheid, incoherentie en onbegrip op het terrein.

De samenvoeging van natuur en bos betekent dat de bossector geen aparte sector meer is en bos geen specifieke ruimtelijke bestemming behoeft bij het geïntegreerde beheer. De bosbeheerders worden volwaardige natuurbeheerders naast de natuurverenigingen en het natuurbehoud wordt een gedeelde taak. Apart afbakenen maakt de vraag wanneer een bos in bos- of in natuurgebied moet komen vatbaar voor interpretatie, en veroorzaakt inconsequenties in de ruimtebalans. Voorts zorgen de differentiaties in het landbouwgebied en de specifieke vereisten bij erfgoedlandschappen voor een overlapping van moeilijk leesbare overdrukken in de RUP's.

Het vergoedingssysteem is niet altijd coherent en efficiënt want het is gebonden aan planologische afbakening in plaats van feitelijke erfdienstbaarheid. Zo kan er bijvoorbeeld niet bebost worden voor een RUP definitief vastgelegd is omdat de compensatie enkel geldt als het perceel het jaar voordien voor landbouw gebruikt werd.

Voorts werpt de spreker op dat het Bossencompensatiefonds meestal gevoed wordt door private ontbossers maar niet gebruikt kan worden voor private bebossing.

De heer Casier suggereert om bij bosuitbreiding in een bepaald gebied eerst percelen aan te snijden van pachters die ermee ophouden in de gewenste zoekzones.

Zuinig omspringen met de middelen betekent voor Landelijk Vlaanderen dat aankopen en voorkopen enkel met overheidsgeld kunnen gefinancierd worden als het privébeheer niet volstaat of in specifieke omstandigheden. Voorwaarden zijn dat de actoren gelijk behan-

deld worden en er een doelmatigheidsanalyse gebeurd is. Landelijk Vlaanderen vraagt wel meer middelen voor de ondersteuning van het beheer en de inrichting, eventueel gekoppeld aan vergoede erfdienstbaarheden. Deze visie zit wel in het nieuwe ontwerp van decreet, maar de financieringsregeling zou hiermee in overeenstemming moeten worden gebracht.

Unaniem heeft de Minaraad geadviseerd dat voorkooprechten niet gelden als de koper zeker de continuïteit van het beheer zal verzekeren, of een naast familielid is. De heer Casier verwacht dat het beleid dit advies volgt, wat de rechtszekerheid, de coherentie en het vertrouwen ten goede zou komen.

Ook op fiscaal vlak heeft Landelijk Vlaanderen enkele suggesties. Zo stelt de organisatie voor om de vrijstelling van successierechten voor VEN-gebieden en bosgronden, beheerd volgens de criteria van duurzaam bosbeheer, ook te laten gelden voor de schenkingsrechten die daarmee gepaard gaan. Dat kost de overheid geen inkomsten aangezien de successierechten toch al niet gelden en zorgt ervoor dat de jongere generatie, die vaak een opener visie heeft, eerder het beheer overneemt.

De vrijstelling van die rechten kan in een fiscale hervorming ingevoerd worden bij bijvoorbeeld langetermijnbeheerplanning van natuur, erfgoedbescherming met voorschriften of cultuurgoederen die door de erfgoedregels ontnomen worden aan het vrij genot van eigendom.

Tot slot suggereert Landelijk Vlaanderen om gezien de beperkingen die op de betreffende gronden rusten, bij de onroerende voorheffing het verlaagde inkomen van gronden in rekening te brengen, en dit op een gelijke wijze voor privéactoren, natuurlijke personen of vzw's.

De heer Casier concludeert dat de privébeheerders veel pluspunten zien in het voorliggende ontwerp van decreet. Gezien het evenwichtsgevoel dat het teweegbrengt, primeren die op de minpunten. Ze vragen aan het parlement om dit evenwicht te behouden en hopen op een goede begeleiding bij de uitvoering. Daarnaast vragen ze dat de overheid na de verkiezingen werk maakt van meer coherentie.

2. Bespreking

De heer *Dirk Peeters* peilt naar het beheer, de monitoring en de resultaten die de privébeheerders op hun terreinen kunnen garanderen.

De heer *Philippe Casier* wijst op de goede samenwerking in de conceptontwikkeling en uitvoering, waardoor de privébeheerders zeker bereid zijn om op het terrein het nodige te doen. Tot nog toe hadden ze geen mogelijkheden om natuur te beheren, tenzij via een reservaatbeheerplan. Nu kunnen ze op gelijke voet met andere beheerders instappen in de vier beschikbare ambitieniveaus, waardoor ze ook dezelfde doelstellingen moeten halen en de erkenningscriteria en monitoring ook voor hen zullen gelden. Kortom, dezelfde rechten en dezelfde plichten.

Welke garanties komen er op het vlak van openstelling, vraagt de heer *Dirk Peeters*.

De heer *Philippe Casier* antwoordt dat die vereisten per ambitieniveau overeenstemmen met die van de terreinbeherende verenigingen voor hetzelfde type. Voor gronden gekocht met overheidsgeld met het oog op een type 4 zullen de privébeheerders de regels toepassen die voor beheerders met andere statuten geldt.

De heer *Bart Martens* polst of het ontwerp van decreet dan op dat vlak een vergetelheid bevat.

Volgens de heer *Philippe Casier* legt het ontwerp van decreet al een zekere openstelling op en zal het beheerplan deze in detail definiëren. Op dat vlak wijken de verplichtingen van privépersonen niet af van die van verenigingen. Maar privégrond blijft privégrond, ongeacht het type beheer. Reservaten hebben mogelijk maar niet noodzakelijk aankoopfinanciering met overheidsgeld genoten. Landelijk Vlaanderen spoort haar leden aan om ook de gronden die met enkel privéfinanciering zijn verworven, volgens type 4 te beheren. Voor gronden die met overheidsfinanciering zijn aangekocht, kunnen striktere openstellingregels gelden. Het criterium voor de openstelling is dus niet het beheertype maar de aanwezigheid van overheidsfinanciering.

De heer *Bart Martens* twijfelt of de minimale openstelling wel genoeg garanties zal bieden.

Aangezien het ontwerp van decreet privépartners de kans biedt om onder dezelfde voorwaarden dezelfde steun krijgen, vraagt het commissielid zich af of de leden van Landelijk Vlaanderen de klacht bij de Europese Commissie wegens onrechtmatige staatssteun zullen intrekken.

De heer *Philippe Casier* benadrukt dat Landelijk Vlaanderen als organisatie geen klacht heeft ingediend, maar zijn leden ook niets kan verbieden, laat staan aan mensen die geen lid zijn.

Tot hiertoe konden privépartners natuur niet planmatig beheren, wat frustratie in de hand heeft gewerkt, vooral omdat anderen subsidies kregen voor beheer dat ook voor de privé-terreinen gevolgen had. Dat ze op heel wat gebieden buiten elk overleg zijn gehouden, heeft het ongenoegen van de privépartners nog verhoogd. Enkelen hebben naar Nederlands en Duits voorbeeld klacht ingediend, op grond van ongelijke behandeling, maar ook omdat de steun niet aangemeld is bij Europa.

Landelijk Vlaanderen heeft het ontwerp van decreet verdedigd bij zijn leden omdat het de nodige instrumenten aanreikt. Dat is de reden waarom zijn voorzitter zo aandringt om niet aan het evenwicht te tornen. Nu is er nog nood aan een aanspreekpunt. De spreker verwacht bij goedkeuring van dit ontwerp van decreet geen nieuwe klachten meer, maar de niet-aanmelding bij de EC blijft intussen een juridisch probleem.

Als Landelijk Vlaanderen zo voorstander is van een aanspreekpunt, dan kan het toch richting geven aan zijn leden, oppert de heer *Bart Martens*. Het intrekken van de klacht zou een teken van pacificatie zijn.

De heer *Philippe Casier* vraagt niets liever dan argumenten voor een toekomstige pacificatie. Het ontwerp van decreet is een goede zaak, nu het aanspreekpunt nog. Op dit moment neemt Landelijk Vlaanderen dat uitgebreide pakket aan informatie- en begeleidingstaken onbezoldigd voor zijn rekening, maar die situatie is niet eeuwig houdbaar. Om de overheid goed te kunnen helpen moeten de privébeheerders een institutionele stem in het overleg krijgen, zoals ook natuur en landbouw die hebben.

Bart MARTENS,
voorzitter

Dirk PEETERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
EC	Europese Commissie
IHD	instandhoudingsdoelstelling
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
RSV	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SBZ	speciale beschermingszone
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
vzw	vereniging zonder winstoogmerk